

מדינת ישראל
משרד החינוך

מערכת שידורים לאומית

תרבות יהודית – ישראלית לכיתה ד

נושא השיעור: תקווה, אמונה וגבורה בתקופת השואה

עם המורה: מעיין שולדר

מה נעשה היום?

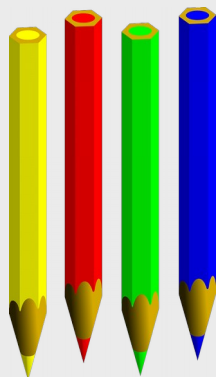
- נזכיר מה אירע בתקופת השואה
- נכיר דמות חשובה לעם היהודי בתקופת השואה
- נספר על קורות חייה ועולמה הפנימי של הדמות
- נעסוק בערכים כגון: אופטימיות, תקווה ואמונה
- נדבר על המושג גבורה יהודית בשואה וגבורתה של הדמות

מה להביא לשיעור?

**התבוננו בצילום.
לו היה עליכם לשהות
בחדר קטן זמן רב,
האם הייתם שמחים
שזהו הנוף שנשקף
מחלונכם?**

**כתבו את התשובה
במחברת.**

מי הדמות?

מי הייתה אנה פרנק?

לאורך התקופה
כולה תיעדה אנה
ביומנה את הנעשה
במחבוא.

אנה ומשפחתה
התחבאו במסתור
שבעליית הגג
באמסטרדם במשך
שנתיים וחצי.

אנה פרנק, נולדה
בפרנקפורט שבגרמניה
ב-12 ביוני 1929.
משפחתה עברה להולנד
כשהנאצים עלו לשלטון.

דמותה של אנה פרנק
הפכה לסמל לתקווה
ולאנושיות בצל הרוע
המוחלט.

רק אביה של אנה,
אוטו פרנק, שרד את
השואה, והוא פרסם
את היומן של אנה
אחרי המלחמה.

ביום 4 באוגוסט 1944
פרצו למחבוא שוטרים,
וכל בני
המשפחה והדיירים
הנוספים שגרו איתם
הועברו למחנה השמדה
אשוויץ.

Anne Frank

היומן של אנה

דפים מתוך היומן המקורי של אנה פרנק

אנה קיבלה ליום הולדתה ה-13 בשנת 1942 ספר שבמקור נועד לאיסוף חתימות. היא החליטה להשתמש בו כיומן אישי ומיד החלה לכתוב בו.

היא כתבה על האנשים שאיתם היא הסתתרה במחבוא, על רגשות של תסכול ושל תקווה, שחשה כנערה מתבגרת הכלואה במחבוא צפוף.

צפו בקטע מתוך הצגה "יומנה של אנה פרנק" בית הספר למשחק באר
שבע

שאלות על הסרטון של אנה פרנק

לפניכם איסורים שחלו על אנה בזמן שהסתתרה בדירת המסתור:

- אסור לפתוח חלון
- צריך לשמור על השקט רוב היום
- אסור להקשיב למוזיקה
- אסור לצאת מפתח החדר

אנה פרנק (שמאל) עם אמה ואחותה

בחרו את האיסור הקשה ביותר לדעתכם והסבירו מדוע בחרתם דווקא באיסור זה.

מידע על התקופה

היטלר עולה לשלטון בגרמניה (1933)

על היהודים הוטלו הגבלות קשות

כששה מיליון יהודים נרצחו כחלק
מאידיאולוגיה נאצית

המלחמה הסתיימה בשנת 1945 ניצולי
השואה החלו בפעולות זיכרון והנצחה

ובשנת 1959 נחקק חוק יום הזיכרון לשואה
ולגבורה

הטלאי הצהוב

unsplash

צילום: MARCIN CZERNIAWSKI

מתוך יומנה של אנה פרנק

"... פלא גדול הוא שעוד לא התייאשתי מכל תקוותי – שכן לכאורה הן אבסורדיות ואין להגשימן. אף־על־פי־כן אני דבקה בהן, מפני שעל־אף הכול עודני מאמינה, כי יצר האדם טוב בלבו פנימה. אינני יכולה, ואפילו רציתי, לבסס את הכול על מוות, סבל ואנדרלמוסיה. אני רואה את העולם נהפך לישימון. אני שומעת את קול הרעם המתקרב, וסופו לקטול גם אותנו. אני חשה את ייסוריהם של מיליוני בני־אדם – ובכל זאת די לי לשאת את עיניי לשמיים ומיד אני חוזרת ומאמינה, כי הכול יסתיים בכי טוב, כי גם רעה זאת תכלה מן הארץ, ושלום ושלווה ישובו לעולם. ובינתיים עליי לשמור היטב-היטב על רעיונותיי: אולי עוד אפשר יהיה להגשימם בימים אשר יבואו ..."

נבין את הטקסט

פירושי מילים:

לכאורה - במבט ראשון, כפי שנראה, מבלי לבדוק לעומק
אבסורדיות - חסר הגיון
להגשימן - להפוך רעיון למציאות
דבקה - ממשיכה להאמין
יצר-דחף
אנדרלמוסיה - אי סדר, מהומה
ישימון - מדבר, שממה
לקטול-להרוג
לשאת - להרים
די לי - מספיק לי
תכלה מן הארץ - תיעלם, תסתיים.

פלא גדול הוא שעוד לא התייאשתי מכל תקוותי – שכן לכאורה הן אבסורדיות ואין להגשימן. אף-על-פי-כן אני דבקה בהן, מפני שעל-אף הכול עודני מאמינה, כי יצר האדם טוב בלבו פנימה.

אינני יכולה, ואפילו רציתי, לבסס את הכול על מוות, סבל ואנדרלמוסיה. אני רואה את העולם נהפך לישימון. אני שומעת את קול הרעם המתקרב, וסופו לקטול גם אותנו. אני חשה את ייסוריהם של מיליוני בני-אדם –

ובכל זאת די לי לשאת את עיניי לשמיים ומיד אני חוזרת ומאמינה, כי הכול יסתיים בכי טוב, כי גם רעה זאת תכלה מן הארץ, ושלוש ושלוש ישובו לעולם

רגע של מחשבה

איילו תחושות עולות בכם לאחר שקראתם את הקטע

צילום: rebe pascual
מתוך אתר unsplash

מיון מילים מתוך הקטע

תקווה ואמונה	ייאוש וקושי

פלא גדול הוא שעוד לא התייאשתי מכל תקוותיי –
שכן לכאורה הן אבסורדיות ואין להגשימן.
אף־על־פי־כן אני דבקה בהן, מפני שעל־אף הכול
עודני מאמינה, כי יצר האדם טוב בלבו פנימה.
אינני יכולה, ואפילו רציתי, לבסס את הכול על מוות,
סבל ואנדרלמוסיה. אני רואה את העולם נהפך
לישימון. אני שומעת את קול הרעם המתקרב, וסופו
לקטול גם אותנו. אני חשה את ייסוריהם של מיליוני
בני־אדם –

ובכל זאת די לי לשאת את עיניי לשמיים ומיד אני
חוזרת ומאמינה, כי הכול יסתיים בכי טוב, כי גם רעה
זאת תכלה מן הארץ, ושלום ושלווה ישובו לעולם.
ובינתיים עליי לשמור היטב-היטב על רעיונותיי: אולי

מיון מילים - התשובות

תקווה ואמונה

לא התייאשתי
תקוותי
אני דבקה
עודני מאמינה
יצר האדם טוב
לשאת עיני לשמיים
חזרת ומאמינה
הכל יסתיים בכי טוב
רעה זאת תכלה מן הארץ
שלום ושלווה
להגשימם בימים אשר יבואו

ייאוש וקושי

אינני יכולה
מוות
סבל
אנדרלמוסיה
ישימון
קול הרעם המתקרב
סופו לקטול
ייסוריהם

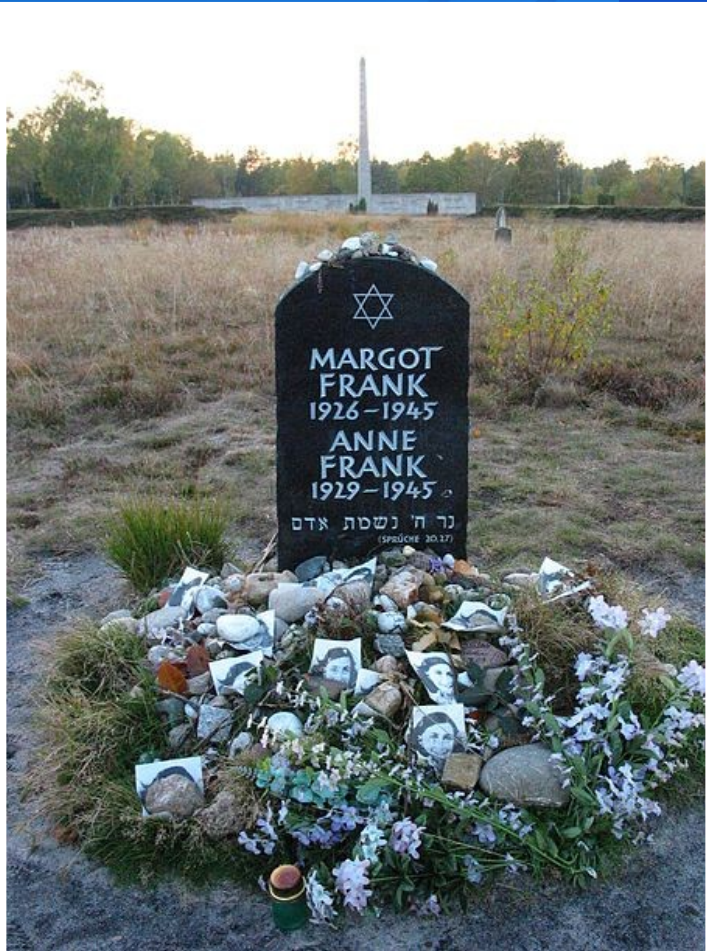

David

צילום

חושבים ומסיקים מסקנות...

מצבה סמלית לאנה ומרגוט פרנק במחנה ההשמדה ברגן ב

- א. מה ניתן להבין מתוך מיון המילים על הרגשות של אנה?
- ב. לאילו רגשות היא נוטה יותר, לתקווה או לייאוש?
- ג. לרגשות שאנה מרגישה היא קוראת "פלא גדול". האם לדעתכם זהו באמת פלא? הסבירו.

רגע של מחשבה

אופטימיות - אמונה שיהיה טוב, שבסופו של דבר הכל יסדר לטובה האופטימיים מאמינים כי האנשים הם טובים והמאורעות בחיים כולם מבשרי טוב.

חשבו על דבר אופטימי בחייכם, משהו שמבשר טוב.

פסימיות – תפיסת עולם שלילית לגבי העתיד או ההווה. הפסימיסטים מאמינים כי המאורעות בחיים הם מבשרי רעות.

Alexas_Fotos: צילום: Fixbay

מעמיקים בטקסט – אופטימיות ופסמיות

אני רואה את העולם נהפך לישימון. אני שומעת את קול הרעם המתקרב, וסופו לקטול גם אותנו. אני חשה את ייסוריהם של מיליוני בני־אדם – ובכל זאת די לי **לשאת את עיניי לשמיים ומיד אני חוזרת ומאמינה**, כי הכול יסתיים בכי טוב, כי גם רעה צעיר תכלה מי עיני, ושלוש ושלווה ישובו לעולם.

נשים לב לפעלים המודגשים בצהוב, לתיאורים בצבע ירוק ולמשפט המודגש בכחול

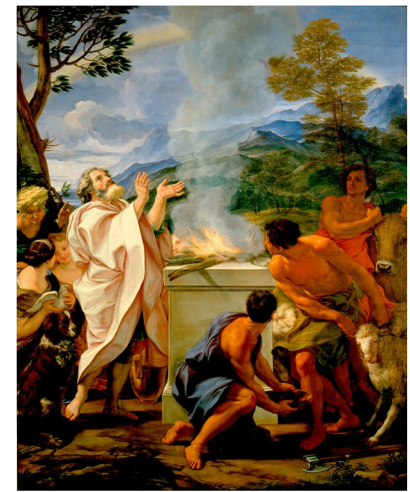

יצר האדם טוב (רע?) מנעוריו

בסיפור של נח והמבול האל מעניש את האנושות כולה בשל מעשה האדם ואומר:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל-לְבוֹ: לֹא אֶסְפָּף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בַּעֲבוּר הָאָדָם, כִּי יֵצֵר לֵב הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו. (בראשית, ח, כ"א)

אנה פרנק מאמינה כי **יצר האדם טוב בליבו** למרות כל הרוע והסבל שהיא רואה וחווה

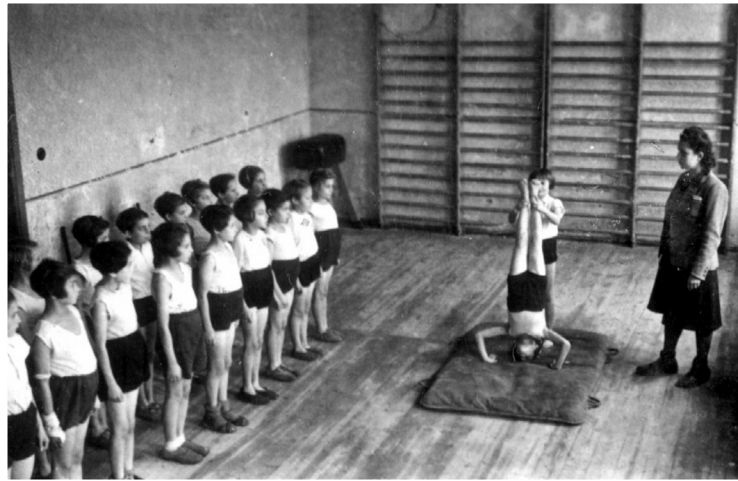

צייר Il Baciccio:
נוח בונה מזבח לאל

חשבו: מדוע החליטה אנה לנקוט בעמדה כזו?

המאבק לשמירה על רוח האדם בתקופת השואה

שעור התעמלות בבית ספר בגטו לודז' בקומנת הילדים במרישין.

נשים אופות מצות בגטו ורשה, פולין

לומדים בגטו לודז' בפולין

צפו בתמונות וכתבו מה ניתן ללמוד מתוכן על הנעשה בגיטו

השואה ובעיקר הגבורה

- בשנת 1959 חוקקה הכנסת את "חוק יום הזיכרון לשואה ולגבורה". אנו מציינים את יום השואה ביום שבו התרחש מרד גטו ורשה, כסמל לכך שהיהודים לא עמדו מנגד, וניסו להילחם בגבורה.

מיהו גיבור?

גיבור הוא מי שחזק בכוחו הפיזי

גיבור הוא מי שמתגבר על קשיים, פועל בנחישות ובאומץ למרות הקושי והסכנה. הוא חזק ברוחו ומגלה אומץ לב

מהי גבורה?

גבורה היא פעולה בכוח, בעוצמה

גבורה היא תכונה אנושית גבוהה שבאה לידי ביטוי בפעולות אמיצות מול סכנות והקרבה עצמית.

גבורה יהודית בשואה

גבורה יהודית בשואה מתייחסת למעשי גבורה שבוצעו במהלך תקופת השואה על ידי יהודים.

גבורה המתייחסת להתנגדות צבאית פעילה כגון לוחמים בנשק, מורדי הגטאות והפרטיזנים. ההתנגדות המפורסמת ביותר היא של מרד גטו וורשה ושל העומד בראשה 'מרדכי אנילביץ'.

התגברות על קשיים למרות הסכנה והקושי, לסייע לזולת, להציל חיים, לקיים אורח חיים שגרתיו של לימודים, קיום מצוות, אירועי תרבות, חינוך, יצירה וקתיבה ובעיקר המאבק על כבוד האדם והאמונה בצלם האדם.

פסל מרדכי אנילביץ' ביד מרדכי

האם אנה פרנק גיבורה בעיניכם,

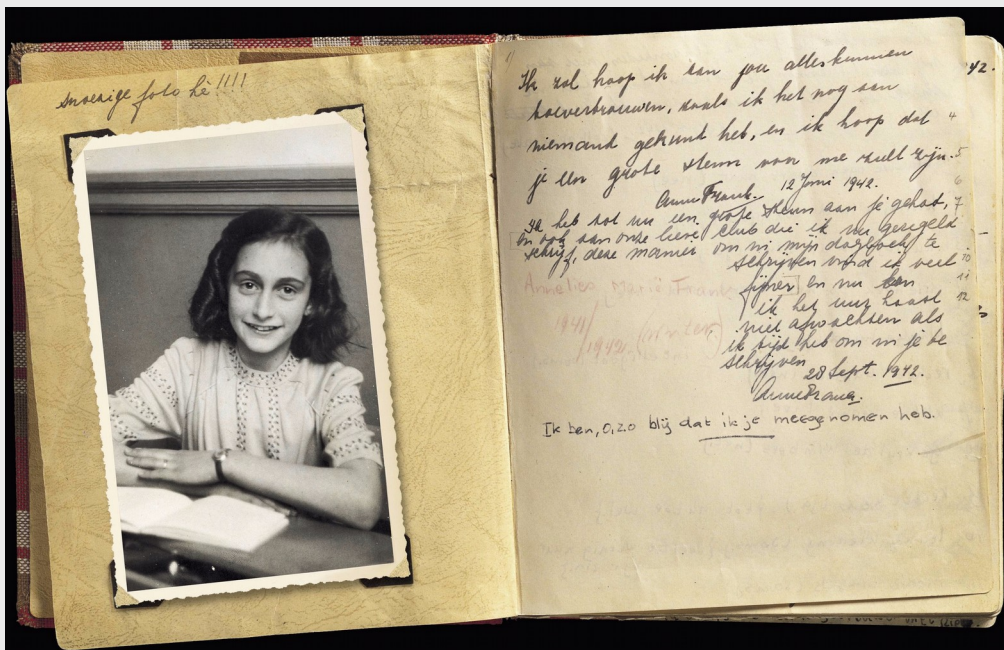
אנה דמות גיבורה בתקופת שוא

חזית הבית שבו הסתתרו בני משפחת פרנק

- למרות הקשיים במחבוא אנה מתגברת על*
האיום והרעב, והיא נחושה בדעתה להמשיך
ולהאמין, לקוות לטוב ולראות את החיובי והיפה
שבאדם ובעולם.
- למרות הקשיים אנה המשיכה לחיות חיי יצירה*
וכתיבה

היומן של אנה עובד
למחזות, לסדרה
ולסרטים, ונוצר
בהשראתו יצירות כמו
חברות קומיקס ועוד.

אנה פרנק הייתה סמל בחייה ובכתיבתה
לערכים שלמדנו:

- אופטימיות
- תקווה
- אמונה
- גבורה

כתבו שאלה אחת שהייתם רוצים לשאול את אנה פרנק.

ממשיכים למשימה

כוננית הספרים שהסתירה את הכניסה למחבוא

1. קראו את שני הבתים הראשונים בשיר וכתבו אילו תחושות ורגשות עולים ממנו?
2. מה ההבדל בין השיר לבין הקטע שקראנו מתוך היומן?

יומנה של אנה פרנק
מילים: דודו ברק. לחן: פרדי ברק

ארון ספרים מסתיר אותי.
ואיזה, איזה פחד.
אבי, אימי ואחותי,
עם השכנים ביחד.

כולנו בדממה והס,
כשרק הלב תפילה לוחש.
כאן מסתתרים מן הקלגס,
שאת נפשנו מבקש.

להרחבה בנושא שלמדנו היום:

**היכנסו לאתר [תרבות יהודית ישראלית](#)
כיתה ד'- יום הזיכרון לשואה ולגבורה
וחפשו את היחידה על
"מיומנה של אנה פרנק"**

ממשיכים למשימה

כתבו דף ביומנכם המתאר את חייכם היום.
הציעו הצעות כדי להתגבר על הקשיים והשתמשו במילות תקווה
ואופטימיות שלמדנו שיעור, כמו:

לא להתייאש

תקווה

אמונה

יצר האדם טוב

הכל יסתיים בכי טוב

הדברים הרעים יסתיימו

שלום ושלווה

